

Liikenne- ja viestintäministeriö

Lausuntopyyntö VN/9020/2019

Sähköisen viestinnän palveluista annetun lain uudistaminen; sisäministeriön lausunto

Liikenne- ja viestintäministeriö on pyytänyt sisäministeriöltä lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi, jolla muutettaisiin sähköisen viestinnän palveluista annettua lakia, ajoneuvolakia, kuvaohjelmalakia, maankäyttö- ja rakennuslakia sekä lakia vaaratiedotteesta. Viimeksi mainittu laki kuuluu sisäministeriön toimivaltaan. Sisäministeriö lausuu asiassa seuraavaa.

Laki sähköisen viestinnän palveluista annetun lain muuttamisesta

Turvallisuusviranomaisten toimintaedellytysten turvaaminen ja kansallinen turvallisuus

Sisäministeriön näkemyksen mukaan on tärkeää huomioida turvallisuusnäkökohdat ja turvallisuusviranomaisten toimintaedellytykset verkkotoimilupien ja radiolupien myöntämisessä. Sisäministeriö pitää myönteisenä sitä, että esitysluonnos sisältää täsmennyksiä, joilla kansallinen turvallisuus huomioidaan aiempaa kattavammin. Kuten hallituksen esityksen perusteluissa ansiokkaasti todetaan, viestintäverkkojen ja viestintäpalveluiden luotettavuus ja turvallisuus ovat ehdottomia edellytyksiä yhteiskunnan elintärkeille toiminnoille. Viestintäverkot ovat osa kriittistä infrastruktuuria, jonka varassa toimivat useimmat yhteiskunnan, kansalaisten, yritysten ja yhteisöjen kannalta välttämättömät palvelut. Näiden palveluiden on toimittava luotettavasti sekä normaalioloissa, normaaliolojen häiriötilanteissa, että poikkeusoloissa.

Sisäministeriö kannattaa esitettyjä muutoksia säädöksiin huomioida painavat perusteet sekä kansallinen turvallisuus radiolupien sekä verkkotoimilupien myöntämisessä, siirtämisessä ja vuokrauksessa. Tämä on huomioitu myös kansallisessa 5 g -verkkojen turvallisuutta koskevassa riskiarviotyössä.

Tekniikan kehittyessä ja muun muassa 5 g -verkkojen tullessa käyttöön esitutkintaviranomaiset saattavat uusien salauskerrosten sekä sirpaleisen ja virtuaalisen rakenteen menettää pääsyn tärkeisiin tietoihin tai tietoihin pääsy saattaa ainakin merkittävästi vaikeutua. Tästä syystä on keskeistä varmistaa

myös lainsäädännössä, että esitutkintaviranomaisten nykyiset toimivaltuudet turvataan. Turvallisuusviranomaisten toimintakyvyn heikkeneminen vaarantaa kansalaisten oikeusturvan toteutumisen ja rapauttaa luottamustamme kyberympäristöön.

Sisäministeriön näkemyksen mukaan verkkotoimiluvan jatkamisen edellytykseksi esitetty 17 a§:n 2 momentin kolmas kohta on erittäin kannatettava, sillä viranomaisten tarvitsemien taajuuskapasiteetin saatavuus ja viestinnän häiriöttömyys ja jatkuvuus viranomaisten toiminnan ja kansalaisten turvallisuuden kannalta elintärkeää. Sisäministeriön hallinnonalan virastojen ja laitosten mahdollisuudet täyttää niille määrätty tehtävät ovat merkittävästi riippuvaisia tietoverkoista ja tietojärjestelmien toimivuudesta. Sisäministeriön toimialojen keskeisten operatiivisten tietojärjestelmien käytettävyyksivaatimukset ovat keskimäärin 99 % ja hätäkeskusjärjestelmässä vieläkin korkeampi (99,996 %).

Ohjelmistotoimiluvan myöntämisen esteet ja luvan peruuttaminen

Sisäministeriön näkemyksen mukaan ohjelmistotoimiluvan myöntämisen esteeksi ehdotettu rikoslain 34 a luvun 1 §:n 2-kohdassa tarkoitettu terroristisena tekona rangaistavaksi säädetty julkinen kehottaminen rikokseen on perusteltu lisäys. Sama koskee ohjelmistotoimiluvan peruuttamista. Sisäministeriön näkemyksen mukaan vastaava säännös tulisi lisätä myös 40 §:n 8 momenttiin.

Esitysluonnoksen 20 §, 40 § ja 41 § lisäykset, joissa huomioidaan kansallinen turvallisuus, ovat kannatettavia. Sisäministeriö esittää kansallisen turvallisuuden lisäämistä niin ikään esityksen 32 § ohjelmistoluvan perumisen edellytyksiin.

Voimassa olevan sähköisen viestinnän palveluista annetun lain 32 §:n osalta sisäministeriö toteaa, että mahdollisuutta peruuttaa ohjelmistotoimilupa toistuvan ja vakavan arpajaislain rikkomisen vuoksi tulisi tarvittaessa aktiivisesti hyödyntää sekä tiivistää tässä tarkoituksessa entisestään Liikenne- ja viestintäviraston sekä rahapelien toimeenpanoa ja markkinointia valvovan Poliisihallituksen yhteistyötä. Tässä yhteydessä on syytä huomioida, että myös eduskunnan valtiovarainvaliokunta on vuoden 2020 talousarviota koskevassa mietinnössään (VaVM 20/2019 vp) korostanut toimia, joilla puututaan tehokkaasti arpajaislain vastaiseen markkinointiin. Valiokunta toteaa mietinnössään, että Veikkaus Oy:llä on yksinoikeus toimeenpanna ja markkinoida rahapelejä Manner-Suomessa, mutta tästä huolimatta esimerkiksi TV- ja radiokanavilla ja internetsivustoilla esiintyy runsaasti ulkomaisten rahapelien mainontaa. Valiokunta viittaa mietinnössään kesällä 2018 voimaan tulleeseen lainmuutokseen, joka antaa mahdollisuuden ohjelmistotoimiluvan peruuttamiseen osaksi tai kokonaan.

Sähköisen viestinnän palveluista annetun lain 278 § muuttaminen

Sähköisen viestinnän palveluista annetun lain 278 §:ää esitetään muutettavaksi siten, että sen 1 momenttiin lisättäisiin teleyrityksen velvollisuus osaltaan huolehtia siitä, että puhelimen ja tekstiviestin ohella käyttäjät saisivat myös muulla hätäkeskustoiminnasta annetussa laissa säädetyllä tavalla yhteyden maksutta yleiseen hätänumeroon 112. Samalla poistettaisiin viittaus puhelinverkkoihin.

Perustelujen mukaan säännös vastaisi nykyistä paremmin lain 243 §:n 1 momentin 5 kohdassa teleyrityksille säädettyä velvoitetta huolehtia mahdollisimman teknologianeutraalisti siitä, että pääsy hätäpalveluihin on turvattu myös verkon häiriötilanteissa. Tulevaisuudessa puhelujen ja tekstiviestien lisäksi esimerkiksi pikaviestit, videoviestintä tai muu näihin verrattavissa oleva, tyypillisesti IP-pohjaiseen tiedonsiirtoon perustuva viestintä hätäkeskukseen voi olla mahdollista. Käytännössä arviointi uusien viestintäpalvelujen käyttöönotosta hätäkeskustoiminnassa tehtäisiin kaavaillun mukaisesti hätäkeskustoiminnasta annetun lain muutoksena, jolloin asian laajapohjaisessa valmistelussa voitaisiin muun muassa ottaa huomioon edellytettävien investointien ja 299 §:ssä säädetyn korvausmekanismin suhde.

Pykälän 2 momenttiin esitetään muutosta, jonka mukaan termi hätäpuhelu korvattaisiin viittauksella hätäviestintään eli kaikkiin niihin 1 momentissa tarkoitettuihin keinoihin, joilla hätäilmoitukset yleiseen hätänumeroon välitetään. Muutos perustuisi 1 momenttiin ehdotettuun muutokseen, jotta hätäilmoituksia vastaanottavat viranomaiset saisivat tiedot kaikista merkittävistä hätäilmoitusten välitykseen vaikuttavista häiriöistä.

Sisäministeriö pitää esitettyjä muutoksia 278 §:ään perusteltuina ja asianmukaisina.

Sähköisen viestinnän palveluista annetun lain 321 § muuttaminen

Sähköisen viestinnän palveluista annetun lain 321 §:n 1 momenttia esitetään muutettavaksi siten, että 1 momentin 1 kohta velvoittaisi teleyrityksen mahdollistamaan myös sellaisista päätelaitteista soitetujen hätäpuhelujen paikantamisen, joissa ei ole liittymää. Matkaviestinverkoissa on mahdollista tehdä hätäilmoitus numeroon 112 ilman liittymää eli SIM-korttia. Hätäilmoituksen tekijän turvallisuuden sekä Hätäkeskuslaitoksen tehtävien avustamiseksi on perusteltua, että myös tällaiset SIM-kortittomien yhteydenottojen sijaintitiedot pystyttäisiin tarvittaessa tuottamaan. Muutoksella pantaisiin täytäntöön teledirektiivin 109 artiklan 6 kohta, jossa veloitetaan yleisesti kaikkien hätäpuheluiden paikannukseen. Perustelujen mukaan muutostarpeen arvioinnissa huomionarvoinen on myös Euroopan unionin tuomioistuimen ratkaisu asiassa C-417/18, jonka 24 ratkaisukohdassa direktiivin 2002/22 26 artiklan 5 kohdan tulkinnalla vahvistettu oikeusohje johtaa Suomen osalta SIM-kortittomien hätäpuheluiden paikantamista koskevaan veloitteeseen.

Pykälän 1 momentin 2 kohtaa esitetään muutettavaksi siten, että säännöksestä ilmenisi hätäilmoituksen kohteena olevan henkilön käyttämän päätelaitteen tai liittymän sijaintitietojen lisäksi luovutettavat yhteystiedot yksiselitteisesti. Pykälän 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetaan sellaisia hätäilmoitustilanteita, joissa ilmoituksen hätäkeskukseen tekee muu kuin itse hädässä tai välittömässä vaarassa oleva henkilö. Ratkaisevaa tietojen saamiselle teleyritykseltä on hätäilmoitusta vastaanottaneen virkavastuulla toimivan virkamiehen arvio tilanteesta. Säännöksen tarkoittamia tilanteita voisivat olla esimerkiksi eksymiset merelle tai maastoon, jolloin ensin hätäilmoituksen tekijälle ja ilmoituksen johdosta sen vastaanottavalle viranomaiselle syntyy perusteltu käsitys siitä, että joku muu henkilö kuin ilmoituksen tekijä on ilmeisessä hädässä tai välittömässä vaarassa. Hätäkeskustoiminnasta annetussa laissa säädetään niistä tiedoista, joita

voidaan kerätä ja tallettaa hätäkeskustietojärjestelmään. Erotuksena 1 momentin 1 ja 2 kohdissa on se, että 1 kohdan tilanteessa luovutettavat sijaintitiedot ja muut liittymän tiedot koskevat hätäilmoituksen tehneen henkilön liittymää tai päätelaitetta, kun taas 2 kohdassa samat tiedot koskevat hätäilmoituksen kohteena olevan muun henkilön kuin hätäilmoituksen tekijän liittymää tai päätelaitetta.

Pykälää koskevassa taloudellisten vaikutusten arvioinnissa (HE-luonnos s. 126) SIM-kortittomien hätäpuhelujen paikantamisesta aiheutuviin kustannuksiin liittyen todetaan, että ”Hätäpuheluihin liittyvissä kysymyksissä toimivaltaisena viranomaisena on yleensä pidetty Hätäkeskuslaitosta”.

SVPL 299 §:n 2 momentin mukaan korvauksen maksaa viranomainen, jonka *avustamiseksi* hankinta on tehty. Sisäministeriön näkemyksen mukaan Hätäkeskuslaitos ei ole viranomainen, jonka ”avustamiseksi hankinta on tehty”. Hallituksen esityksen perusteluista ei saa tehdä johtopäätöstä sen suhteen, että Hätäkeskuslaitos olisi maksava taho SIM-kortittomien hätäpuhelujen paikantamisessa. Sen takia perusteluja olisikin muutettava siten, ettei sekaannusta Hätäkeskuslaitoksen roolista pääse syntyämään.

Sisäministeriö pitää tärkeänä, että esitysluonnoksen jatkovalmistelussa SIM-kortittomien hätäpuhelujen paikantamisesta teleyrityksille aiheutuvien kustannusten korvaamisesta tehdään selkeä sääntely lakiin, kuten tällä hetkellä on esimerkiksi jo säädetty vaaratiedotteiden välittämisyjärjestelmän kustannuksista (SVPL 300 §) ja viranomaisen määräämän toimenpiteen ja tiedon luovutuksen maksuttomuudesta (SVPL 323 §).

Jatkovalmistelussa tulisi pyrkiä myös luotettavasti arvioimaan, minkä suuruisista kustannuksista SIM-kortittomien hätäpuhelujen paikantamisessa on kyse.

Laki ajoneuvolain 25 §:n muuttamisesta

Sisäministeriön näkemys on, että väestön mahdollisuus kuunnella kotimaisia ULA-radiokanavia autoissa tulee turvata säätämällä siitä, että autoissa tulee olla ULA-radiovastaanotin.

Väestölle tulee taata mahdollisuus vastaanottaa viranomaisten (vaara)tiedotteita, joiden yksi tärkeimmistä lähetystavoista on ULA-radio. Väestön varoittamiseen ja informoimiseen ULA-radio on kriisitilanteissa joskus ainut jakelutie ja Suomessa FM-radio tulee 4G- ja 5G-verkkojen ohella olemaan merkittävä radiokanavien jakelutie ainakin 2020-luvun lopulle asti.

Teledirektiivi kuitenkin velvoittaa säätämään maanpäälliset digiradiovastaanottimet pakollisiksi uusiin autoihin (113 artikla ja liite XI). Käytännössä tämä tarkoittaa DAB-radioverkkoja, joita ei tämän hetken tiedon mukaan tulla ottamaan käyttöön Suomessa ainakaan lähivuosina. Tämän vuoksi on tärkeää, että säädöksillä turvataan mahdollisuus kuunnella kotimaisia radiokanavia siten, että uusissa autoissa on DAB-vastaanottimen lisäksi varusteena myös ULA-radiovastaanotin.

Direktiivin 113 artiklaan liittyvässä resitaalissa (306) todetaan, että: ”Kuluttajille tarkoitettujen radiovastaanottimien ja televisiolaitteiden yhteentoimivuutta koskevat säännökset eivät estä sitä, että uusien M-luokan ajoneuvojen autoradiovastaanottimet pystyvät vastaanottamaan ja

Lausunto

SM20957

00.02.04

16.01.2020

SMDno-2019-2189

toistamaan myös analogisten maalähetyksen välityksellä tarjottavia radiopalveluja, eivätkä ne estä jäsenvaltioita asettamasta velvoitteita varmistaa, että digitaalisilla radiovastaanottimilla voidaan vastaanottaa ja toistaa maanpäällisiä analogisia radiolähetyksiä.”

Laki vaaratiedotteesta annetun lain muuttamisesta

Nyt lausunnolla olevassa luonnoksessa esitetään muutettavaksi myös lakia vaaratiedotteesta (466/2012; ”vaaratiedotelaki”). Vaaratiedotelaki on sisäministeriön hallinnonalan laki. Lain muutostarpeet johtuvat HE-luonnoksen mukaisesti Euroopan unionin niin sanotun teledirektiivin ((EU) 2018/1972) implementoinnista väestön varoittamisen osalta.

Vaaratiedotelain muuttaminen on katsottu järkeväksi toteuttaa sähköisen viestinnän palveluista annetun lain uudistamisen yhteydessä samassa hallituksen esityksessä, jossa keskeistä on edellä mainitun teledirektiivin implementointi.

Sisäministeriön pelastusosasto on osallistunut liikenne- ja viestintäministeriössä tapahtuneeseen vaaratiedotelain muuttamisen valmisteluun ja asia on merkitty myös sisäministeriön lainsäädäntösuunnitelmaan.

Esitys vaaratiedotelain muuttamiseksi osana nyt lausuttavana olevaa luonnosta hallituksen esitykseksi edellyttää sisäministeriöltä saatua esittelylupaa.

Sisäministeriön näkemyksen mukaan vaaratiedotelakiin ehdotetut pykälämuutokset ja niiden perustelut ovat asianmukaisia ja kannatettavia. Vastaava voidaan todeta myös niiden esitettyjen muutosten osalta, jotka vaaratiedottamiseen liittyvät laissa sähköisen viestinnän palveluista (279 §:n muuttaminen sekä 280 §:n kumoaminen).

Muuta

Sisäministeriön hallinnonalaan kuuluva Suojelupoliisi antaa oman erillisen toimialaansa tarkemmin koskevan lausunnon suoraan liikenne- ja viestintäministeriölle. Suojelupoliisin lausunnolle on pyydetty jatkoaikaa alkuperäisestä määräajasta.

Lopuksi teknisenä huomiona sisäministeriö toteaa, että Rajavartiolaitos kirjoitetaan isolla alkukirjaimella.

Vt. kansliapäällikkö

Jorma Vuorio

Erikoissuunnittelija

Aino Tuovinen

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä.
Sisäministeriö 16.01.2020 klo 14:06. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.

Lausunto

SM20957

00.02.04

16.01.2020

SMDno-2019-2189

Tiedoksi

Ministeri Ohisalo
Valtiosihteeri Parviainen
Ministerin erityisavustajat
SM/PEO
SM/PO
SM/RO
SM/KTY